

Nr 330.

Av herr **Persson** i Norrköping **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 33, med förslag till lag om barn utom äktenskap m. m.

Det i Kungl. Maj:ts proposition nr 33 framförda förslaget till lagar angående bättre barnarätt avser att avhjälpa stora missförhållanden som för närvarande äro rådande på ifrågavarande områden i vårt land. De lidanden av olika slag för vilka särskilt de utom äktenskapet födda barnen nu oförskylt äro utsatta kräva att radikalt avhjälpas och de skador, som tillfogas samhället genom dess hittillsvarande försummelser mot dessa barn böra så långt möjligt är förebyggas.

De olika bestämmelserna i de förelagda lagförslagen komma också att i rätt stor utsträckning förbättra de nuvarande förhållandena. Som mål för en lagstiftning av förevarande slag synes böra uppställas, att skillnaden mellan de inom äktenskapet och utom äktenskapet födda barnen blir så ringa som det över huvud taget genom lagstiftning är möjligt att åstadkomma. I detta hänseende synes emellertid det föreliggande lagförslaget i åtskilliga punkter icke sträcka sig så långt som lämpligen bör kunna ske, varför några ändringar synas vara erforderliga.

I 1 § angående barnets namn fastställs att barnet skall erhålla moderns släktnamn. Som skäl härför anföres i huvudsak, att barnet under nuvarande förhållanden och även framdeles kommer att faktiskt och rättsligt stå närmare modern än fadern. Vad man dock synes böra sträva till är en förändring härutinnan. Lagstiftningen bör icke blott söka att utkräva faderns underhållsplikt emot hans barn utan därjämte även stärka samhörighetskänslan dem emellan, åtminstone icke uppresas några formella

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 4 saml. 148 häft. (Nr 330—331). 1

skrankor häremot. Något hinder bör ej läggas i vägen för att barnet må erhålla faderns släktnamn, varför i lagen bör stadgas att barnet erhåller faderns släktnamn, där ej på grund av särskilda skäl modern vill giva det sitt släktnamn.

I vad gäller barnets uppehälle och uppfostran stadgas i förslaget 3 § att barnet skall njuta uppehälle och uppfostran efter ty med avseende å båda föräldrarnas villkor må anses skäligt. Genom denna bestämmelse avses tydligen att i de fall då föräldrarna äro bättre situerade giva barnet uppehälle och uppfostran utöver det alldeles nödtorftiga. Med den ordalydelse omnämnda bestämmelse har kan emellertid befaras, att i sådana fall, där exempelvis modern är fattig, men fadern är bättre situerad, domstolarna komma att stanna vid ett underhåll, som ej räcker till mera än livets oundgängligaste nödtorft. Man bör emellertid tillse, att barnet, som ju ej rår för att det har en fattig moder, får så god uppfostran som möjligt och därför torde böra stadgas, att barnet njute uppehälle och uppfostran med hänsyn till den bäst situerades av föräldrarna villkor.

Lagberedningen har i sitt utlåtande angående barnets arvsrätt yttrat, att den funnit åtskilliga skäl tala för att barn utom äktenskapet får arva jämväl fadern och fädernefränderna eller åtminstone fadern, samt därom yttrat bl. a.:

»Beredningen har redan framhållit, hurusom man vid den nu ifrågasvarande lagstiftningen bör sträva efter att kraftigt betona det nära samband, som blodsbandet skapar mellan föräldrarna och barnet, och de förpliktelser att taga sig an barnet detta samband ålägger föräldrarna. Föräldrarna såsom barnets upphov böra hava skyldighet att bereda barnet nödiga förutsättningar för att det må kunna slå sig fram i livets kamp. Ur sådan synpunkt är det av betydelse, att barnet icke blott får anspråk på uppfostran och underhåll under uppväxttiden utan även bekommer andel i föräldrarnas kvarlåtenskap. Därigenom skulle, så kraftigt som på lagstiftningens väg kan ske, föräldrarnas samband med och ansvar för barnet fastslås. Detta måste så småningom påverka föräldrarnas ansvars känsla, vilket åter måste bliva till gagn även i praktiskt avseende, särskilt med hänsyn till underhållsskyldighetens fullgörande. De utom äktenskapet födda barnens likställighet med barn i äktenskap skulle ock i någon mån bidra till att höja deras ställning i socialt hänseende. Nu angivna synpunkter göra sig gällande, ej mindre vad angår förhållandet till fadern än beträffande förhållandet till modern; de fördelar, som ur dessa synpunkter skulle vinnas genom tillerkännande av arvsrätt, komme ej att bliva fullt verksamma, med mindre rättsställningen bleve densamma i förhållande till bägge föräldrarna.

Innehållet av 1734 års lags bestämmelser å förevarande område torde huvudsakligen vara att anse såsom en yttring av den förut omförmälda ståndpunkt, enligt vilken man för att i sedlighetens intresse motarbeta de utomäktenskapliga könsförbindelserna sökte nedbringa de i sådan förbindelse födda barnens rättsliga ställning. Det har redan framhållits, att detta innebär en orättvisa mot barnen, som därigenom kunna sägas bliva straffade för det föräldrarna knutit en av lagen ogillad förbindelse. Förut har också erinrats därom, att det syfte man önskat vinna genom sådana bestämmelser, minskningen av de utomäktenskapliga förbindelserna, i stort sett knappast främjats därigenom. Vad beträffar de tillfälliga förbindelserna har barnets utestängande från arvsrätt snarast verkat i motsatt riktning. Den omständigheten att barn av en tillfällig förbindelse icke blir mannens arvinge är i hög grad ägnad att understödja den uppfattning, som tyvärr i stor utsträckning gör sig gällande och som innebär, att han anser sig tämligen ansvarslost kunna knyta sådana förbindelser.»

Efter anförande av dessa skäl för barnets arvsrätt efter fadern har emellertid lagberedningen ändock blivit betänksam, samt framdragit andra skäl *mot* arvsrätten och funnit dessa så övervägande att den stannat vid att föreslå »att efter fadern och fädernefränder have barnet ej arvsrätt» och Kungl. Maj:t har följt lagberedningen.

Skälen som anförts *mot* arvsrätten synas dock vara genomgående svagare än de som anförts och kunna anföras för densamma. En av lagberedningens ledamöter, hovrättsrådet Tiselius, har i ett till lagberedningens utlåtande fogat särskilt yttrande, utöver vad lagberedningen själv framhållit anført de huvudsakliga skälen *för* arvsrätt. Det är därför onödigt att här upprepa dessa skäl, vadan vi nöja oss med att giva dem vår anslutning och anse att riksdagen bör, i konsekvens med arvsrättens grund, besluta om att barnet har arvsrätt även efter fader.

De föreliggande lagförslagen avse att skapa tryggare åtgärder för barns underhåll, ävensom för underhåll åt ensam moder vid tiden för nedkomsten. Någon garanti för att detta underhåll skall kunna uttagas av fader i alla fall finnes emellertid ej, och i många fall torde, ändock att förevarande lagar komme till stånd, moder och barn få vara utan underhåll samt därmed utsatta för nöd och lidande. Det är därför nödvändigt att samhället träder hjälpende till i dessa fall. Så sker i andra länder, exempelvis i Danmark, där det allmänna lämnar förskott till barns underhåll, utan att detta har fattigvårds karaktär. Lagförslag därom borde här förelagts samtidigt med de nu föreliggande lagförslagen. Då så emellertid icke skett, bör riksdagen kräva, att ett sådant förslag skyndsamt föreläggas.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts prop.
33 måtte besluta,

att barn utom äktenskap erhålla faders släktnamn;
att barnet njute uppehälle och uppfostran med
hänsyn till den bäst situerades av föräldrarna villkor;
att barnet även skall ärva fader, samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla det tacktes
Kungl. Maj:t låta utreda och för nästa riksdag förelägga förslag om förskott, utan fattigvårds karaktär, från det allmänna för underhåll åt utom äktenskapet födda barn samt inom äktenskapet födda barn, där föräldrarna leva skilda eller hustrun övergivits.

Anhålles att lagutskottet välvilligt företager de ändringar i lagtexten som bifall till ovanstående förslag påkalla.

Stockholm den 10 februari 1917.

Sven Persson.

F. V. Thorsson.

Bernh. Eriksson.

Viktor Larsson.

A. J. Bärge.

Värner Rydén.

Erik Palmstierna.

J. A. Ingvarson.

Herm. Lindqvist.

Knut Tengdahl.

Carl Lindhagen.
